

Warszawa, 25 lipca 2022 roku
Patryk Wachowiec, analityk prawny FOR

Komunikat FOR 27/2022: Sąd Najwyższy i KPO. Czy możemy liczyć na środki z unijnego Funduszu Odbudowy?

Synteza:

- Nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym miała w zamierzeniu odblokować środki dla Polski z unijnego Funduszu Odbudowy.
- Ponieważ kamienie milowe dotyczące sądownictwa powiązano z pierwszą transzą wypłat, oznacza to w praktyce – biorąc pod uwagę zasadę, że warunkiem kolejnych płatności jest utrzymanie reform podjętych w ramach poprzednich transz – że od spełnienia wymogów dotyczących sądów zależy uruchomienie wszystkich pozostałych środków.
- Nowa Izba Odpowiedzialności Zawodowej, ze względu na sposób jej utworzenia i procedurę wyłaniania członków, budzi wątpliwości z punktu widzenia jej niezależności od polityków.
- Sędziowie nadal mogą odpowiadać za treść orzeczeń i kwestionowanie statusu osób nominowanych do sądów przez obecną KRS, pomimo uznania tego przez TSUE za niezgodne z prawem unijnym. Odmowa zasiadania z takimi osobami w jednym składzie także będzie traktowana jako przewinienie dyscyplinarne
- Wprowadzony tzw. test bezstronności sędziego jest mechanizmem nieodpowiadającym wymogom prawa Unii, przez co nie stanowi skutecznej reakcji na obecność w składach sądów osób powołanych na wniosek obecnej KRS.
- Przyznanie sędziom objętym rozstrzygnięciami zlikwidowanej Izby Dyscyplinarnej możliwości ponownej oceny ich spraw przed Izbą Odpowiedzialności Zawodowej nadal narusza ich prawo do sądu.
- Dotychczasowe zmiany w wymiarze sprawiedliwości, podjęte z intencją uzyskania środków z Funduszu Odbudowy, są niewystarczające i mogą nie przekonać Komisji do wypłaty pierwszej i kolejnych transz.

W połowie lipca weszła w życie prezydencka nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym¹. Zasadniczym motywem stojącym za przyjęciem przepisów było uzyskanie akceptacji instytucji unijnych dla polskiego Krajowego Planu Odbudowy. W rezultacie tych zmian Komisja, jeszcze w trakcie procesu legislacyjnego, pozytywnie oceniła KPO², czego następstwem było zatwierdzenie planu przez Radę (ministrów finansów państw członkowskich)³.

Atmosfera, w jakiej przyjmowano te przepisy, postępujący konflikt wewnątrz koalicji rządzącej co do kierunków zmian w sądownictwie i postawa samej Komisji każą stawiać pytania, czy ostatnia nowelizacja rzeczywiście wypełnia kryteria zawarte w KPO – a co za tym idzie pozwala oczekiwać na wypłatę środków z unijnego Funduszu Odbudowy⁴.

Sądownictwo w Krajowym Planie Odbudowy

Akceptacja polskiego KPO przez instytucje unijne pozwala rządowi ubiegać się o wypłaty z Funduszu Odbudowy w kwocie ok. 58 mld euro. Środki te, w postaci dotacji lub pożyczek, powiązane są z reformami lub inwestycjami ujętymi w planie, koncentrującymi się wokół sześciu obszarów tematycznych. Postęp realizacji reform i inwestycji określony jest z kolei przez jakościowe i ilościowe mierniki, nazywane odpowiednio kamieniami milowymi i wartościami docelowymi. Osiągnięcie tych kryteriów w terminach wskazanych w KPO powiązane z dziewięcioma transzami wypłat dotacji lub pożyczek.

Spełnienie kamieni milowych i wartości docelowych przypisanych do poszczególnych transz pozwoli rządowi zwrócić się do Komisji z wnioskiem o wypłatę środków. W toku oceny tego wniosku Komisja sprawdza, czy kryteria zawarte w KPO zostały osiągnięte, jak określa to unijne rozporządzenie, „w zadowalający sposób”, co obejmuje art. badanie, czy państwo członkowskie nie odwróciło skutków wcześniej spełnionych kamieni milowych i wartości docelowych. Szczegółową metodologię oceny zawarto w wytycznych załączonych do rozporządzenia.

Kamienie milowe dotyczące sądownictwa zawarto w części F polskiego planu odbudowy zatytułowanej „Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji KPO”, w sekcji pierwszej: „Reforma zwiększająca niezależność i bezstronność sądów”. Są one konkretyzacją zaleceń Rady wydanych w ramach Semestru Europejskiego – cyklicznego mechanizmu koordynacji polityk gospodarczych, zatrudnienia i fiskalnych w państwach Unii. W ostatniej edycji zalecono Polsce. m.in. „poprawę

¹ Ustawa z 9 czerwca 2022 roku o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym i niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1259).

² Komisja Europejska, Wniosek: Decyzja wykonawcza Rady w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększenia odporności Polski, 1 czerwca 2022 roku, COM(2022) 268 final.

³ Decyzja wykonawcza Rady z 14 czerwca 2022 roku w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększenia odporności Polski, ST 9728/22, nieopublikowana.

⁴ Właściwie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności; zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/241 z 12 lutego 2021 roku ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. Urz. UE L 51 z 18.2.2021, s. 17).

klimatu inwestycyjnego, w szczególności poprzez ochronę niezależności sądów”, zwracając uwagę na ich znaczenie dla odbudowy gospodarki po pandemii i trwałego wzrostu gospodarczego. Podobne uwagi kierowano również do Polski we wcześniejszych latach.

Polski KPO zawiera trzy kamienie milowe dotyczące wymiaru sprawiedliwości, które przedstawiono w poniższej tabeli.

nr	nazwa reformy	skrócony opis	termin	transza
F1G	Wejście w życie reformy zwiększającej niezależność i bezstronność sądów	<p>A. We wszystkich sprawach dotyczących sędziów określony zostanie zakres właściwości izby SN, innej niż Izba Dyscyplinarna, spełniającej wymogi wynikające z art. 19 ust. 1 TUE.</p> <p>B. Zapewnienie, aby prawo sądów do kierowania pytań prejudycjalnych do TSUE nie było ograniczone. Takie pytanie nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.</p> <p>C. Treści orzeczeń sądowych nie uznaje się za przewinienie dyscyplinarne.</p> <p>D. Zapewni się, aby – w przypadku pojawienia się poważnych wątpliwości w tym zakresie – właściwy sąd miał możliwość przeprowadzenia w ramach postępowania sądowego weryfikacji, czy dany sędzia spełnia wymogi niezawisłości, bezstronności i „bycia powołanym na mocy ustawy zgodnie z art. 19 TUE, przy czym weryfikacji tej nie można uznać za przewinienie dyscyplinarne.</p> <p>E. Wzmocnione zostaną gwarancje proceduralne i uprawnienia stron w postępowaniach dyscyplinarnych dotyczących sędziów.</p>	II kwartał 2022	I (granty)
F2G	Wejście w życie reformy mającej na celu poprawę sytuacji sędziów, których dotyczą uchwały Izby Dyscyplinarnej	Zapewnienie sędziom, których dotyczą decyzje Izby Dyscyplinarnej, dostępu do ponownego rozpoznania ich spraw przez sąd spełniający wymogi art. 19 ust. 1 TUE zgodnie z przepisami, które zostaną przyjęte na podstawie kamienia milowego F1G.	II kwartał 2022	I (granty)
F3G	Reforma mająca na celu poprawę sytuacji sędziów, których dotyczą uchwały Izby Dyscyplinarnej	Wszystkie ponownie rozpatrywane sprawy wszczęte zgodnie z kamieniem milowym F2G podlegają rozstrzygnięciu, chyba że zachodzą należycie uzasadnione wyjątkowe okoliczności.	IV kwartał 2023	IV (granty)

Kamienie milowe dotyczące polskiego sądownictwa i powiązane z nimi transze wypłat z Funduszu Odbudowy. Opracowanie własne na podstawie polskiego Krajowego Planu Odbudowy.

Polski rząd zaproponował w KPO, że zmieni system dyscyplinarny sędziów i zapewni realną możliwość stosowania przez sądy prawa unijnego. Reformy te sprowadzają się zatem do:

- 1) likwidacji Izby Dyscyplinarnej i przyznania właściwości do rozpoznawania spraw dyscyplinarnych i dotyczących uchylecia immunitetu sędziego innej izbie SN, spełniającej unijne wymogi skutecznej ochrony sądowej (art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE);
- 2) zniesienia odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów za treść orzeczeń, kierowanie pytań prejudycjalnych do TSUE i kwestionowanie statusu innych sędziów;
- 3) wprowadzenia możliwości badania przez sądy spełniania unijnych kryteriów skutecznej ochrony sądowej;
- 4) wzmocnienia gwarancji procesowych sędziów w postępowaniach dyscyplinarnych;
- 5) stworzenia sędziom, objętym decyzjami Izby Dyscyplinarnej, możliwości ponownej oceny ich spraw przez sąd odpowiadający wymogom unijnym.

Omawiane kamienie milowe zostały zaakceptowane jeszcze w trakcie trwania procesu legislacyjnego nad nowelizacją ustawy o Sądzie Najwyższym. Stąd zasadniczą kwestią pozostaje to, na ile obowiązujące już przepisy odnoszą się do KPO i dają perspektywę na wypłatę funduszy przez Komisję. Jest to szczególnie istotne dlatego, że dwie z trzech reform powiązane zostały z pierwszą transzą bezzwrotnej pomocy. Jak już wskazywano, ze względu na to, że wypłata całej pierwszej transzy zależy od pozytywnej oceny zmian w sądownictwie przez Komisję, jak również fakt, że uruchomienie kolejnych środków może mieć miejsce jedynie wtedy, gdy utrzymane zostaną reformy zapisane w zrealizowanych już kamieniach milowych, wdrożenie zmian w wymiarze sprawiedliwości warunkuje uzyskanie wszystkich środków z Funduszu Odbudowy.

Ustawa o Sądzie Najwyższym a kamienie milowe

Nowa Izba Odpowiedzialności Zawodowej

Główny problem, jaki w zamierzeniu projektodawców rozwiązać miała kolejna w ostatnich latach nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym, to funkcjonowanie w jego strukturze Izby Dyscyplinarnej. Organ ten, w ocenie zarówno sądów krajowych, jak i europejskich nie stanowił „sądu” w rozumieniu przepisów Konstytucji RP, prawa unijnego i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – a w każdym razie nie dawał wystarczającej rękojmi niezależności od polityków. Przyczyną tego był zarówno sposób powołania jej członków, przy którym brała udział obecna Krajowa Rada Sądownictwa, jak i bardzo szeroka autonomia w ramach samego SN, co zasadniczo czyniło tę izbę sądem specjalnym, którego istnienie jest konstytucyjnie zabronione w czasie pokoju.

W miejsce Izby Dyscyplinarnej utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. Nowy organ, oprócz spraw dyscyplinarnych i immunitetowych sędziów i przedstawicieli innych zawodów prawniczych, zajmować się będzie także deliktami popełnionymi przez osoby wykonujące zawody medyczne. Istotny jest sposób powołania członków IOZ. Docelowo zasiadać ma w niej 11 osób

wyznaczonych przez Prezydenta RP na 5-letnią kadencję spośród 33 sędziów orzekających w pozostałych izbach, którzy z kolei wybrani będą w drodze losowania. Z losowania wyłączone są osoby zajmujące stanowiska funkcyjne w SN, w tym prezesi izb. Co ważne, sędziowie nie mogą odmówić udziału w losowaniu i wyznaczeniu do IOZ ani orzekania w tej izbie już po decyzji głowy państwa.

Takie ukształtowanie nowej izby rodzi wątpliwości z punktu widzenia spełniania przez ten organ unijnych wymogów skutecznej ochrony sądowej (art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE). Pierwszy ze wspomnianych kamieni milowych zakłada bowiem, że sprawy dotyczące sędziów rozstrzygał będzie sąd ustanowiony zgodnie z kryteriami unijnymi.

Przede wszystkim nowe przepisy umożliwiają wybór 11 członków IOZ także z puli osób powołanych do SN na wniosek obecnej KRS – których zdolność do zapewnienia prawa do sądu została zakwestionowana zarówno przez TSUE⁵, jak i przez ETPC⁶. Ponadto, ustawa nie zawiera żadnych kryteriów, jakimi powinien kierować się Prezydent RP przy wyznaczeniu członków tej izby. Podobna kompetencja głowy państwa do wyrażenia zgody na dalsze orzekanie w SN została zakwestionowana przez TSUE w 2019 roku⁷. Decyzja Prezydenta RP o wskazaniu członka IOZ nie jest bowiem obwarowana żadnymi wymogami i nie musi być uzasadniona. Co więcej, wymaga ona kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów, gdyż nie mieści się wśród prezydenckich prerogatyw, skutkiem czego kolejny polityk, szef rządu, będzie brał udział w wyborze składu IOZ.

Taki mechanizm wzbudza uzasadnione wątpliwości odnośnie do niepodatności sędziów SN na czynniki zewnętrzne; wprawdzie wybór następował będzie z określonej puli 33 wylosowanych sędziów, jednak z uwagi na niewielki skład IOZ władza polityczna zyskuje znaczny wpływ na jego obsadę w konkretnych sprawach. Jednocześnie, ze względu na brak kryteriów, Prezydent RP, podejmując decyzję o wyznaczeniu członka IOZ, może brać pod uwagę kwestie pozamerytoryczne, takie jak np. stosunek danej osoby do zmian w wymiarze sprawiedliwości wprowadzonych w ostatnich latach. Wreszcie negatywnie należy ocenić zakaz odmowy przez sędziów SN udziału w losowaniu i wyborze do IOZ. Z jednej strony pozwala to uwzględnić w grupie potencjalnych członków tej izby osoby powołane do SN na wniosek obecnej KRS, ponieważ nie mogą one zrezygnować z udziału w tej procedurze. Z drugiej strony, ponieważ orzekanie w IOZ wiąże się ze zmniejszeniem wymiaru czasu pracy w macierzystej izbie, w przypadku wyboru legalnych sędziów SN do IOZ rośnie ryzyko, że część spraw, które mogłyby być im przydzielone przejmą

---

⁵ Zob. wyrok TSUE z 15 lipca 2021 roku, *Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów)* (C-791/19, EU:C:2021:596).

⁶ Zob. wyroki ETPC: z 22 lipca 2021 roku, *Reczkowicz p. Polsce*, skarga nr 43447/19; z 8 listopada 2021 roku, *Dolińska-Ficek i Ozimek p. Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19; z 3 lutego 2022 roku, *Advance Pharma Sp. z o.o. p. Polsce*, skarga nr 1469/20.

⁷ Zob. wyrok TSUE z 24 lipca 2019 roku, *Komisja/Polska (Niezależność Sądu Najwyższego)* (C-619/18, EU:C:2019:531).

nominaci obecnej KRS zasiadający w pozostałych izbach. Taka konstrukcja zwiększa zatem zagrożenie dla prawa obywateli do sądu, gdyż głowa państwa, przy okazji wyboru członków IOZ, może mieć wpływ na rzeczywisty rozkład pracy we wszystkich izbach, zwiększając udział osób powołanych do SN przy udziale obecnej KRS w rozpoznawaniu spraw. Dobrowolna zgoda sędziów na przeniesienie do IOZ powinna być zaś istotnym zabezpieczeniem proceduralnym przed wywieraniem na nich wpływu z zewnątrz⁸. W powiązaniu z wprowadzonym w ustawie nowym typem przewinienia dyscyplinarnego w postaci „odmowy wymiaru sprawiedliwości”⁹ obowiązek zasiadania w IOZ może mieć w praktyce charakter przymusowego przeniesienia, co z pewnością nie będzie pozytywnie wpływało na jakość rozpoznawanych w niej spraw.

Z tych wszystkich powodów istnieją uzasadnione wątpliwości co do tego, czy nowa Izba Odpowiedzialności Zawodowej, powstała w miejsce Izby Dyscyplinarnej, spełnia unijne wymogi skutecznej ochrony sądowej zawarte również w pierwszym kamieniu milowym.

Wprowadzenie tzw. testu bezstronności sędziego

Jedną z osi sporu w ramach koalicji rządowej był kształt mechanizmu umożliwiającego, w toku postępowania, reakcję na udział w składzie osoby powołanej na wniosek obecnej KRS. Po długich negocjacjach ustalono, że przybierze on formę tzw. testu bezstronności sędziego.

W ramach wspomnianego testu sąd może, na wniosek uczestników postępowania, zbadać, czy dana osoba spełnia wymogi niezawisłości i bezstronności w związku z okolicznościami towarzyszącymi jej powołaniu i jej postępowaniu po uzyskaniu nominacji. Składając taki wniosek, uprawniony musi jednocześnie wykazać, że w danej sprawie wspomniane okoliczności mogą doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, co będzie miało zarazem wpływ na wynik sprawy. Termin na złożenie wniosku wynosi 7 dni od dnia zawiadomienia przez sąd, a po tym czasie prawo to wygasa.

W razie uwzględnienia wniosku sąd wyłącza taką osobę od rozpoznania sprawy, przy czym fakt wyłączenia w jednej z nich nie stanowi samoistnej podstawy do wyłączenia jej w innych sprawach. Osobie, która negatywnie przeszła test bezstronności przysługuje wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy przez SN w składzie 5 sędziów losowanych spośród całego składu.

Co istotne, ustawa precyzuje, że okoliczności towarzyszące powołaniu nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem wspomnianej osoby lub kwestionowania jej niezawisłości i bezstronności.

---

⁸ Zob. analogicznie, odnośnie do delegowania sędziów, wyrok TSUE z 16 listopada 2021 roku, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i in.*, od C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, pkt 76.

⁹ Zwrot ten nie został nigdzie zdefiniowany, jednak należy zakładać, że jest on reakcją m.in. na odmowy sędziów sądów powszechnych zasiadania w składach razem z osobami powołanymi na wniosek obecnej KRS.

Komentowany mechanizm, mający rzekomo umożliwić rozpoznawanie spraw przez sąd spełniający kryteria unijne, w rzeczywistości okazuje się skomplikowany i niewystarczający z perspektywy prawa Unii. Trybunał Sprawiedliwości orzekł bowiem niedawno, że na prawo do sądu składa się obowiązek zbadania z urzędu, czy sam skład spełnia wymogi niezawisłości, bezstronności i ustanowienia na mocy ustawy – precyzując, że taka kontrola stanowi istotny wymóg formalny, którego należy bezwzględnie dochować¹⁰.

Test bezstronności nie w pełni realizuje powyższe wymogi. Po pierwsze, sądy nie są uprawnione do sprawdzenia z urzędu niezawisłości i bezstronności członka składu, a takie działanie nadal kwalifikowane jest jako przewinienie dyscyplinarne. Po drugie, wskazano wprost, że okoliczności dotyczące powołania nie mogą stanowić samodzielnej przesłanki wyłączenia takiej osoby od rozpoznawania sprawy. Wreszcie po trzecie, uprawniony ma niezwykle krótki termin na uruchomienie testu bezstronności, a ponadto musi wykazać wpływ procesu nominacyjnego na wynik sprawy.

Te wszystkie okoliczności sprawiają, że test bezstronności nie będzie w praktyce skutecznym narzędziem zapewniającym obywatelom prawo do sądu spełniającego wymogi unijne. Przeciwnie, szczególnie wysokie kryteria, jakie musi spełnić wniosek o wyłączenie osoby nominowanej przez obecną KRS, i możliwość jego rozpoznania przez osoby powołane w analogiczny sposób będą sprzyjały cementowaniu zastanej sytuacji z uszczerbkiem dla prawa do sądu. Wyraźne wyłączenie odpowiedzialności dyscyplinarnej za przeprowadzenie testu bezstronności jawi się w takim przypadku jako niewystarczające, skoro przeprowadzenie kontroli procesu powołania w sposób zgodny z wymogami unijnymi nadal naraża sędziów na sankcje.

Z powyższych powodów tzw. test bezstronności, wprowadzony nowelizacją ustawy o SN, nie spełnia pierwszego kamienia milowego.

Ograniczenie podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów

Nowelizacja ustawy o SN zawiera dodatkowe przepisy ograniczające podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. Przepisy wyraźnie wskazują, że nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego m.in. wydanie orzeczenia, które jest obarczone błędem w zakresie wykładni i stosowania prawa unijnego, wystąpienie z odesłaniem prejudycjalnym do TSUE czy przeprowadzenie tzw. testu bezstronności, o którym więcej w poprzedniej części.

Jednocześnie ustawa wprowadziła przewinienie dyscyplinarne w postaci „odmowy wymiaru sprawiedliwości”. Podobnie utrzymano w mocy niektóre przepisy tzw. ustawy kagańcowej¹¹, zgodnie z którymi sędzia może odpowiadać dyscyplinarnie za uniemożliwianie funkcjonowania

¹⁰ Zob. wyrok TSUE z 26 marca 2020 roku, (szczególna procedura kontroli orzeczenia) *Simpson/Rada i HG/Komisja*, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo

¹¹ Ustawa z 20 grudnia 2019 roku o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020, poz. 190).

organu wymiaru sprawiedliwości lub kwestionowanie istnienia stosunku służbowego sędziego. Oznacza to m.in., że sędzia nadal może odpowiadać za stosowanie prawa Unii, np. poprzez uznanie za niebyłe (na zasadzie pierwszeństwa) rozstrzygnięcia wydanego przez osobę powołaną na wniosek obecnej KRS, celem zapewnienia jednostce prawa do sądu¹² lub odmowę uwzględnienia rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego w obecnym składzie ze względu na stwierdzony brak niezależności tego organu od władzy politycznej¹³.

Wynika z tego, że kryteria zawarte w pierwszym kamieniu milowym dotyczące podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów są spełnione jedynie częściowo. Mogą oni bowiem nadal odpowiadać za treść niektórych orzeczeń i kwestionowanie statusu osób nominowanych przez obecną KRS czy organów, które nie dają rękojmi niezależności.

Zwiększenie gwarancji procesowych sędziów w postępowaniach dyscyplinarnych

Z perspektywy kamieni milowych pozytywnie należy ocenić zmiany dotyczące postępowania dyscyplinarnego wobec sędziów. Poprawiono gwarancje procesowe sędziów, którym postawiono zarzuty dyscyplinarne .in.. w zakresie wyznaczania właściwego sądu, terminu rozpoznania spraw, nieobecności na posiedzeniu lub rozprawie czy wyznaczania obrońców. Jednocześnie częściowo ograniczono wpływ Ministra Sprawiedliwości na przebieg postępowań dyscyplinarnych poprzez zapewnienie, że Rzecznik Dyscyplinarne Ministra Sprawiedliwości, po jego powołaniu, nie będzie miał monopolu na podejmowanie czynności w konkretnej sprawie.

W rezultacie należy uznać, że omawiana ustawa w satysfakcjonujący sposób wypełnia pierwszy kamień milowy w zakresie, w jakim dotyczy on uprawnień procesowych sędziów w postępowaniach dyscyplinarnych.

Możliwość ponownej oceny spraw sędziów objętych decyzjami Izby Dyscyplinarnej

Komentowana ustawa przyznaje sędziom, wobec których Izba Dyscyplinarna wydała prawomocny wyrok dyscyplinarne lub uchyliła immunitet, prawo skierowania, w terminie 6 miesięcy, wniosku o wznowienia postępowania. Sprawy te ponownie rozpoznawać ma IOZ, która orzekać będzie co do istoty sprawy. Od rozstrzygnięcia nowej izby nie będzie przysługiwał środek odwoławczy.

W zestawieniu z brzmieniem drugiego kamienia milowego dotyczącego sądownictwa aktualne pozostają uwagi odnośnie do spełniania przez IOZ unijnych kryteriów skutecznej ochrony sądowej. Niezależnie bowiem od tego, czy izba ta rozstrzygać będzie nowe sprawy, czy zajmie się

¹² Zob. wyrok TSUE z 6 października 2021 roku, *W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie)*, C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 155–161.

¹³ Zob. analogicznie wyrok TSUE z 22 lutego 2022 roku, *RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego)*, C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 44–45 i 76–78 i przytoczone tam orzecznictwo.

ponownie tymi, co do których wypowiedziała się już Izba Dyscyplinarna, ze względu na wskazane wyżej wątpliwości związane z utworzeniem IOZ, za każdym razem dochodzić może do naruszenia praw podsądnych. Jest to tym bardziej groźne, że nie jest wykluczone, iż osoby zasiadające dotychczas w Izbie Dyscyplinarnej, orzekając teraz w IOZ, będą ponownie zajmowały się sprawami rozpoznanymi już przez Izbę Dyscyplinarną. Ryzyko to jest potęgowane przez brak merytorycznych kryteriów wyznaczania składu IOZ, co może oznaczać, że członkowie Izby Dyscyplinarnej znajdują się wśród osób zasiadających w nowej izbie.

W konsekwencji uznać należy, że ze względu na sposób utworzenia Izby Odpowiedzialności Zawodowej oraz mechanizm wyznaczania jej członków kamienie milowe związane z poprawą sytuacji sędziów objętych decyzjami Izby Dyscyplinarnej nie zostaną wypełnione.

Podsumowanie

Prezydencka ustawa o Sądzie Najwyższym miała doprowadzić do uruchomienia środków z Funduszu Odbudowy. Ma to o tyle istotne znaczenie, że dwa z trzech kryteriów przypisane są do pierwszej transzy funduszy i warunkują kolejne wypłaty.

Analiza przyjętych rozwiązań i ich zestawienie z treścią kamieni milowych wskazuje jednak, że nie wypełniają one reform, do jakich zobowiązał się rząd, przedstawiając Komisji projekt KPO. Wydaje się, że konieczna będzie kolejna zmiana ustawy gwarantująca niezależność nowej Izby Odpowiedzialności Zawodowej, zapewniająca rzeczywistą możliwość zakwestionowania powołań osób nominowanych przez obecną KRS oraz przyznająca sędziom objętym decyzjami zlikwidowanej Izby Dyscyplinarnej realną możliwość powrotu do orzekania.

Przedstawiając Komisji przyjętą niedawno nowelizację ustawy o SN, trudno będzie rządowi przekonać ją do wypłaty pierwszej transzy z Funduszu Odbudowy – szczególnie, że z pierwszych komentarzy kierownictwa Komisji wynika, że przyjęte zmiany są niewystarczające, by spełnić zaproponowane kamienie milowe.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Patryk Wachowiec

Analitik prawny FOR

e-mail: patryk.wachowiec@for.org.pl

Twitter: [@PatrykWachowiec](https://twitter.com/PatrykWachowiec)

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl

[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR • [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR • [in](https://www.linkedin.com/company/forum-obywatelskiego-rozwoju)/forum-obywatelskiego-rozwoju